

PAPER DETAILS

TITLE: EGİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRETİMDE KALİTEYE İLİSKİN
GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

AUTHORS: Sevilay MERALER, Abdullah ADIGÜZEL

PAGES: 123-144

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/15216>

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKÖĞRETİMDE KALİTEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ*

Sevilay MERALER*
Abdullah ADIGÜZEL**

Özet

Bu makalede, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, üniversite öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşleri, araştırmacı tarafından geliştirilen “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklemine Adıyaman, Dicle ve Harran Üniversitelerinin eğitim fakültelerinde okuyan öğrenciler alınmıştır. Yapılan araştırmanın bulguları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara göre, yükseköğretimde kalite göstergelerine ilişkin eğitim fakültesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu; engelli öğrencilere sunulan hizmetlerin yeterli olmasını, öğretim elemanlarının yurt dışında eğitim almış olmasını, öğrencilere sunulan eğitimin niteliğini arttıracak eğitsel destek hizmetlerinin yeterli olmasını, üniversite kütüphanesinde zengin basılı ve elektronik kaynakların olmasını, üniversitede demokratik bir ortamın olmasını, üniversitenin dünyanın iyi üniversiteleri sıralamasında yer almasını ve üniversitenin burs verme oranı ve yarı zamanlı iş olanağı sağlamasını yükseköğretimde kalite açısından önemli bulmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, eğitimde kalite, yükseköğretimde kalite, eğitim fakültesi öğrencileri.

DETERMINATION OF THE VIEWS OF FACULTY OF EDUCATION STUDENTS ON QUALITY IN HIGHER EDUCATION

Abstract

In this article it is aimed to determine the views of faculty of education students on quality in higher education. Through this aim, students opinions about the quality in higher education were collected with ascale, developed by the researchers called "Determination of the Faculty of Education Students' Perceptions on Quality in Higher Education Scale". The sample of the study consists of students studying in the education faculties of Adıyaman, Dicle and Harran universities. According to the results achieved in line with the findings of the study, a vast majority of higher education faculty students in relation with the quality indicators in higher education, found the following aspects important: the adequacy of services provided to disabled students, teaching staff to be trained abroad, the adequacy of educational support services that enhance the quality of the adequacy of the education offered to students, the university library to be rich in print and electronic resources, the existence of a democratic environment in universities, and university's takingplace in the ranking of the world's best universities, university's providing scholarships and part-time jobs.

Keywords: Higher education, quality in education, quality in higher education, students of education faculty.

* Uzman. Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, meralersevilay@gmail.com

** Yrd.Doç. Dr. Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi, aadiguzel@harran.edu.tr

*Bu çalışma Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalında, Yrd. Doç. Dr. Abdullah Adıgüzel'in danışmanlığında hazırlanan 'Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi' adlı yüksek lisans tezinin verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Giriş

İçinde yaşadığımız yüzyılın özellikle son çeyreğinde ekonomide, bilim ve teknolojiye ortaya çıkan gelişmeler tüm hızıyla devam etmektedir ve bu sürecin 21. Yüzyılda da devam edeceğini şimdiden öngörebiliyoruz. 21. yüzyılın “rekabet çağı” ve “bilgi çağı” olacağı konusunda fütürologlar ve uzmanlar görüş birliği içerisinde. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ve giderek artan rekabet, organizasyonları değişime zorlamakta ve ayakta kalabilmek için kaliteli mal ve hizmet üretmeye sevk etmektedir (Aktan, 2008). Çünkü bugünün kalitesi yarının güvencesi olduğundan, bir kurumda kaliteyi teşvik etmek, kurumun geleceğini güvenceye almak demektir (Adıgüzel, 2008:9). Eğitim, kişinin kendisini tanımasına yardım eden, yaradılışını koruyan, onu geleceğe hazırlayan, sosyal uyum içinde yaşamasına zemin oluşturan uzun soluklu bir planlamadır (Çağlayan, 2006:9). Özellikle bugünün dünyasından, yarının dünyasına köprüler kuracak olan genç nesilleri yetiştirmede gerekli olan eğitim sistemi için de kalite büyük önem arz etmektedir (Çakıl, 2006:1). Yükseköğretim kurumları işlevleri gereği toplumun geliştirilmesinde bilgi önderliği görevini üstlenen kurumlardır. Toplum, bu kurumlarda eğitim gören kişilerin topluma yararları doğrultusunda gelişir ve değişir. Toplumda bu gelişmenin ve ilerlemenin sağlanması ve kaliteli bir toplumun oluşması için bu kurumlarda eğitim gören öğrencilerin kalite vasıflarıyla donanmış bir kurumdan mezun olmaları bir zorunluluktur. Eğitim kurumlarının en önemli unsurlarından olan öğrencilerin beklentilerini bilmek ve görüşlerini dikkate almak, eğitim kurumlarında kalitenin yakalanması açısından son derece önemlidir.

Eğitimin en önemli unsuru olan üniversiteler, bin yılı aşan tarihleriyle değişime uyum sağlayan, hatta değişimin önünde giden kurumlar olmuştur. Üniversiteler, yüzyıllardır geleneklerini korumaya özen gösterirken, içinde bulundukları zamana uyum sağlayarak varlıklarını sürdürmeyi başarmış, toplumun itici gücü olmuşlardır (Sakarya, 2006:2). Fakülteler ise, üniversite öğrencilerinin yaşantılarının önemli bölümünü geçirdikleri, ergenlikten yetişkinlik rollerine geçiş sürecinin önemli bir kısmını kapsayan ve bu anlamda da sonraki yaşamda başarılı bireyler olup olmamalarının temellerinin büyük bir bölümünün atıldığı kurumlardır. Yani fakülteler sadece öğretim kurumu olmanın çok daha ötesinde işlevlere sahiptir ve bu anlamda da pek çok farklı yaşantı ve gelişimlere sahne olmaktadır. Bu nedenle, fakültelerdeki yaşamın niteliğinin araştırılması, öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimleri açısından son derece önemli görülmektedir (Bökeoğlu ve Yılmaz, 2007: 200).

Eğitimde Kalite

Kalite, özgürlük veya adalet kavramları gibi tanımlanması zor bir kavramdır (Green, 1994:22). Kutlu (2007)’ya göre kalite sözcüğü iyilik, mükemmellik, yüksek nitelik, fonksiyonellik, kullanılabilirlik gibi birçok kavramı çağrıştırmaktadır. Bu kavramlar ise kısmen subjektif ölçülere dayanmaktadır. Şöyle ki; bir kişinin mükemmel olarak nitelendirdiği bir hizmet/ürün bir başka kişi tarafından aynı düzeyde mükemmel olarak nitelendirilmeyebilir, hatta eleştirilebilir. Bu durum tamamen bir algılama meselesidir. Algılamayı ise çok çeşitli faktörler etkileyebilir.

Kalite, müşterinin ihtiyaçlarının hangi oranda karşılandığı ile ilgili olan (Özdemir, 2007:255); ürün ya da hizmeti ekonomik yoldan üreten, tüketici ihtiyaçlarına cevap veren (Ürüt, 2006:4) bir süreç; uzun vadeli bir yatırım ve üründe kusursuzluk arayan sistemli bir yaklaşımdır (Doğan, 2002:16). Deming, kaliteyi işgörenin onuru ve neşesi olarak tanımlarken; Crosby kaliteyi performans üretimi sonucu, müşteri memnuniyeti olarak tanımlamaktadır (Hunt, 1996:29). Kalite, müşterinin doyumsuzluğundan kaçınarak hata ve bozukluklardan arınmış olmayı da içerir. Bu tanımda, kalitenin hareketli bir hedef olduğu; süreç, ürün ve hizmetlerin sürekli olarak geliştirebileceğini vurgulamaktadır (Aksu, 2002: 88). Eğitim sisteminde yapılacak çalışmaların iz bırakan nitelikler taşımasında kalitenin önemi büyüktür. Çağımız insanı önceki çağlardan daha büyük bir hızla değişen bir çevre, değişen bir dünya içinde yaşamaktadır. Bilimlerle elde edilen bulgular hızla değişmekte, yenileşmekte ve gelişmektedir (Çağlayan, 2006:9). Eğitim kurumları da bu değişimden etkilenerek ve eğitimin, toplumsal yaşamdaki değişimleri toplum için daha iyiye götürme ya da bu değişimlerde gelişme kaydedebilme rol ve sorumluluğu giderek önem kazanmaktadır (Numanoğlu, 2001:113). Çünkü bir ülkede mevcut bireyin eğitim kalitesi ne denli yüksek olursa, o ülkedeki kurumsal organizasyon kapasitesi de o denli yüksek olacaktır (Keskin ve Keskin, 2005:11).

Eğitimde kalite, okulların ya da bazı kurumların yaşamalarının bir aracı değil, doğrudan daha çok insana eğitim hizmeti sunabilme olanağı veren ve eğitim sürecinde yer alanların tümünün kendilerini daha iyi hissetmeleri ve başladıkları noktadan daha iyi bir duruma ulaşabilmelerini sağlayan her şeydir. Eğitimde kalite, Deming'in öncülüğünü yaptığı Toplam Kalite Yönetimi anlayışının sınırları dışında daha kapsamlı, eğitim etkinliğinin evrensel özellikleri ve kamusal mal olma özelliği ile birlikte ele alınmalıdır (Aksoy, 2001). Adıgüzel (2008), eğitimde kaliteyi, eğitim sisteminin ürünü (çıktısı) olarak eğitim sürecinden geçen bireylerin istenilen özelliklere sahip olmaları ya da eğitim sürecinde edindikleri özelliklerin belirlenen standartlara uygunluğu ve eğitim hizmetlerinin ya da eğitim sürecinin istenilen özelliklere veya belirlenen standartlara uygun olması olarak tanımlarken; Bridge (2003), öğrenciyi en donanımlı ve her yönden en iyi şekilde yaşama hazırlayan bir eğitim sistemi olarak tanımlamaktadır. İmanova (2008) ise eğitimde kaliteyi yakalamanın; doğru eğitimin, doğru zamanda, doğru kişilere, doğru mekânda, doğru eğitimcilerle verilmesiyle gerçekleştirilebileceğini belirtmektedir.

Yükseköğretimde Kalite

Yükseköğretimin, toplumsal yaşamın sürdürülmesi için gereksinim duyulan hizmet ve üretim sektörlerinde çalışacak insan gücünü yetiştirmek; toplumun genel kültür düzeyini yükseltmek; güzel sanatların gelişmesine katkıda bulunmak; teknolojiler geliştirmek; araştırma yapmak, bilgi üretmek, bilgiyi paylaşıp öğretmek ve sorun çözmek gibi pek çok amaç ve işlevi vardır (Okçabol, 2007:11). Dünya hızla değişmektedir ve toplumda bu değişimi başlatacak, yerleştirecek ve sürdürecektür insanların varlığına ihtiyaç duyulduğuna dair bir algı vardır (Harvey ve Knight, 1996:10). Toplumun bu beklentilerini karşılayacak yegâne kurum ise eğitim sistemimizin son halkasını oluşturan üniversitelerimiz olmaktadır. Üniversitelerimizin ise çağdaş bilim ve teknoloji ile donatılarak, özgürce düşünen, araştıran, geliştiren; kazandığı bilgi ve becerisiyle ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınmasına katkı sağlayan öğrencileri yetiştirme yükümlülüğünü yerine getirebilmeleri için öncelikle kendi bünyelerinde kaliteyi oluşturmaları gerekmektedir (Eytmiş, 2000:1). Eğitimin kalitesini belirleyen paydaşlar vardır ve bu

paydaşların sağlanacak hizmete katkısı değişebilir. Yüksek eğitimde dört temel paydaş bulunur: Devlet/vakıf, üniversiteler, YÖK ve akademisyenler. Bu paydaşların hepsi eğitim kalitesinde etkilidir. Hepsinin, verilen hizmetlerin kalitesinde belli bir payı vardır (Bengisu, 2007:742).

Bower (2001)' a göre yükseköğretimde kalite, kütüphaneler, laboratuvarlar gibi kaynaklar aracılığıyla bilgiye kolay erişimi içermelidir. Yükseköğretimde kalite aynı zamanda öğrenci-öğrenci etkileşimi yoluyla öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimi için tasarlanmış yaşam deneyimleri içermelidir. Eroğlu, (2004)' na göre ise yükseköğretimde kalite, öğrencinin şimdi ve gelecekte okuluna ve topluma bağlılığını artıracak sosyal, psikolojik, bilimsel ve ahlaki değerlerini geliştirecek sistemlerin sürekli iyileştirilmesidir. Üniversitelerde kalite politikalarının ele alınması için ise dört ana öğenin bulunması gerekmektedir. Bunlar:

- Programın kalitesi.
- Eğitim yönetiminin kalitesi.
- Öğretimin kalitesi.
- Araştırmanın kalitesi (Doğan ve diğerleri, 2006: 77).

Hacıfazlıoğlu (2006), yükseköğretimde kalite yönetiminin, eğitimin her aşamasında ve eğitimi etkileyen tüm alanlarda sağlanması durumunda, kaliteli insan gücü yetiştirilebileceğini söylemektedir. Bu kriterler; fiziki alt yapı (bina, spor tesisleri, açık alan gibi), ders programı, sınav ve değerlendirme sistemi, akademik, idari personel temin ve geliştirme sistemi, araştırma ve yayınlar kurumsal gelişme planı (stratejik planlama) ve üniversite-sanayi- toplum ilişkileri gibi kriterlerdir. Ruben, (1995) ise kalitenin boyutlarını akademik kalite (öğrenim, araştırma, sosyal yardım), yönetim kalitesi (süreçler, sistemler, prosedürler, bilgi akışı) ve ilişki kalitesi (tüketiciler ve paydaşları ile olan ilişki, kişilerarası hassasiyet ve yetenek, dayanışma ve işbirliği, hizmet oryantasyonu) şeklinde üç bölüme ayırmıştır.

Kaliteyi yakalamak ve artırmadaki çabada yetersizliklerin belirlenmesi kadar, yetersizliklerden doğan problemlerin çözüm yollarını bulmak da önemlidir (Hacıfazlıoğlu, 2006:3). Atay'dan aktaran Serin ve Aytekin'e göre üniversitelerde de eğitimde kalitesizlik görülebilmektedir. Üniversite eğitimin niteliğinin düşük olmasının başlıca nedenleri şöyle sıralanmıştır:

- Eğitim yöneticilerinin yetersizliği,
- Yöneticilerin, bölüm başkanları, yüksek okul müdürleri, dekanlar ve rektörlerin her şeyi ben bilirim inancı ile hareket etmeleri, astların düşüncelerini almamaları,
- Üniversite misyonunun günümüz şartlarına göre doğru veya ulaşılabilir olarak belirlenmemesi,
- Gerçekçi ve stratejik planların bulunmaması,
- Araştırma görevlisi, uzman, okutman ve öğretim görevlilerinin kararlara katılmamaları,
- Yetki ve sorumluluğun dengeli olarak devredilmemesi,
- Çalışan akademik personelin teknoloji kullanmadaki yetersizliği,
- Alt yapı hazır olmadan fakülte, bölüm ve meslek yüksekokullarının açılmaması,
- Eğitime yeterli bütçenin ayrılmamasıdır.

Yükseköğretimde kalite ve verimliliğin sağlanmasında öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerinin dikkate alınması önemlidir. Bu nedenle yükseköğretimde kaliteye ilişkin öğrenci görüşlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın hazırlanmasında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde eğitim fakültesi bulunan devlet üniversitelerinde yükseköğretimde kalite ile ilgili araştırmaların olmaması önemli bir neden teşkil etmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Eğitim fakültesi öğrencilerinin, yükseköğretimde

- Öğrencilere
- Öğretim elemanlarına
- Öğretme –öğrenme sürecine
- Tesisler, kütüphane ve teknoloji merkezlerine
- Yönetime
- Bilimsel ve sosyal etkinliklere ait alanlarda kaliteye ilişkin görüşleri nelerdir?

Üniversite öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşleri;

- Cinsiyet
- Mezun olunan lise
- Lisedeki alanı
- Üniversite
- Üniversitedeki bölümü
- Öğretmenliği tercih nedeni
- Okumakta olduğu sınıf değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu çalışmada tekil ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tekil tarama modeli ile eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kalite ile ilgili görüşleri belirlenmiş; ilişkisel tarama modeli ile eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin, öğrencilerin kişisel özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2009–2010 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki devlet üniversitelerinin eğitim fakültelerinde öğrenim gören tüm öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evrenini ise 2009–2010 eğitim-öğretim yılında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan devlet üniversitelerinin eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemine Adıyaman, Dicle ve Harran Üniversitelerinin eğitim fakülteleri alınmıştır. Ancak araştırmanın örneklemine alınan bu üç üniversitenin eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle, her eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin %20'sine ulaşılması amaçlanmıştır. Yükseköğretim Kurulu'nun, 2008–2009 yılı verilerine göre, Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin sayısı ise 8994'tür. Örneklem alınan

Dicle Üniversitesinde 3874, Adıyaman Üniversitesinde 1480 ve Harran Üniversitesinde 305 öğrenci öğrenim görmektedir ve toplamda bu fakültelerin öğrenci sayısı 5659'dur. Tabakalama örnekleme yöntemine göre her fakültelerdeki öğrenci sayısının %20'sine ulaşılmaya çalışılmıştır. Elde edilen sayının evreni temsil edecek derecede yeterli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 1'de araştırmanın örneklemini oluşturan eğitim fakültesi öğrencilerinin kişisel bilgileri ile ilgili istatistikî bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri

Öğrencilerin Kişisel Bilgileri	Değişkenler	f	%
Cinsiyet	Kadın	404	50.2
	Erkek	400	49.8
Mezun Olunan Lise	Genel lise	497	61.8
	Anadolu Lisesi	121	15.0
	Anadolu Öğretmen Lisesi	41	5.1
	Fen Lisesi	5	.6
	Güzel Sanatlar Lisesi	15	1.9
	Sosyal Bilimler Lisesi	5	.6
	İmam Hatip Lisesi	43	5.3
	Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulayan Lise	8	1.0
	Diğer	69	8.6
Lise Alan	Fen Bilimleri	147	18.3
	Türkçe- Matematik	383	47.6
	Sosyal Bilimler	174	21.6
	Yabancı Dil	80	10.0
	Diğer	20	2.5
Üniversite	Harran Üniversitesi	142	17.7
	Dicle Üniversitesi	450	56.0
	Adıyaman Üniversitesi	212	26.4
Üniversite Alan	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	50	6.2
	Eğitim Bilimleri	46	5.7
	Güzel Sanatlar	40	5.0
	İlköğretim	390	48.5
	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi	43	5.3
	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi	74	9.2
	Türkçe Eğitimi	46	5.7
	Yabancı Diller Eğitimi	94	11.7
	Beden Eğitimi ve Spor	19	2.6
Öğretmenliği Tercih Nedeni	Öğretmen olmak istediğim için	464	57.7
	İş olanağı olduğu için	141	17.5
	Ailem istediği için	83	10.3
	Diğer	116	14.4
Sınıf	1. sınıf	368	45.8
	2. sınıf	187	23.3
	3. sınıf	96	11.9
	4. sınıf	153	19.0

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmanın örneklemini oluşturan eğitim fakültesi öğrencilerinin % 50,2'si kadın, % 49,8'i erkektir. Öğrencilerin çoğunluğu Genel Lise mezunu olurken aynı şekilde öğrencilerin büyük bir bölümü Türkçe- Matematik lise alan türlerinden mezun olmuştur. Araştırmanın uygulandığı öğrencilerin % 56,0'sını Dicle Üniversitesi, % 26,4'ünü Adıyaman Üniversitesi, % 17,7'sini de Harran Üniversitesi eğitim fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileridir ve

öğrenciler öğretmenliği tercih nedenini en çok “öğretmen olmak istediğim için” seçeneğini tercih etmişlerdir. Yine öğrencilerin % 45,8’i 1. sınıfta iken, % 23,3’ü 2. sınıf, %11,9’u 3. sınıf, % 19,0’ı ise 4. sınıfta okumaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ‘Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi Ölçeği’ adlı bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Geliştirilen veri toplama aracında 6 bölüm yer almıştır. Bu bölümler sırası ile ‘öğrenciler’, ‘öğretim elemanları’, ‘öğrenme-öğretme süreci’, ‘tesisler, kütüphane ve teknoloji merkezleri’, ‘yönetim’ ve ‘bilimsel ve sosyal etkinlikler’ dir. Veri toplama aracının öğrenci bölümü için 9, öğretim elemanları bölümü için 8, öğrenme- öğretme süreci bölümü için 7, tesisler, kütüphane ve teknoloji merkezleri bölümü için 6, yönetim bölümü için 5, bilimsel ve sosyal etkinlikler bölümü için 16 olmak üzere toplam 51 madde hazırlanmıştır. Geliştirilen ölçek formunun kapsam geçerliliğinin sağlanması için değişik üniversitelerin ilköğretim ve eğitim bilimleri bölümlerinde görevli öğretim elemanlarının görüşü alınmıştır. Ölçek formu; 1’i Doçent, 5’i Yardımcı Doçent, 3’ü Öğretim Görevlisi, 1’i Araştırma Görevlisi olmak üzere toplam 10 alan uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşleri ve eleştirileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak ölçeğe son şekil verilmiştir.

Araştırmada veri toplama amacıyla geliştirilen ölçek formunun güvenilirlik çalışması ise hem ölçeğin geneli için hem de yer alan alt bölümler bazında ayrı ayrı Cronbach Alfa analizleri yapılarak hesaplanmıştır. Bu hesaplamalara göre; veri toplama aracının “öğrenci” alt başlığını oluşturan boyutun güvenilirlik katsayısı .742, “öğretim elemanı” alt başlığını oluşturan boyutun güvenilirlik katsayısı .749, “öğretme-öğrenme süreci” alt başlığını oluşturan boyutun güvenilirlik katsayısı .819, “tesisler, kütüphane ve teknoloji merkezleri” alt başlığını oluşturan boyutun güvenilirlik katsayısı .842, “yönetim” alt başlığını oluşturan boyutun güvenilirlik katsayısı .784, “bilimsel ve sosyal etkinlikler” alt başlığını oluşturan boyutun güvenilirlik katsayısı .848 ve veri toplama aracının genel olarak güvenilirlik katsayısı ise 0.926 olarak hesaplanmıştır. Bu analizin sonuçlarına baktığımızda ortaya çıkan değerlerin ölçeğin güvenilirliğini ölçme açısından uygun olduğu kabul edilmiş ve uygulanması kararlaştırılmıştır.

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan veri toplama aracının yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerini belirlemek amacıyla faktör analizine uygunluğu belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer Olkin (KMO) ve Barlett Sphericity testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda KMO değeri 0.927, anlamlılık düzeyi ise .000 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda verilerin faktör analizine uygun olduğu belirlenmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçekte yer alan 51 maddenin faktör yükleri ayrı ayrı belirlenmiştir. Ölçekte yer alan tüm maddelerin .30 ve üzeri faktör yük değeri almaları ve iki faktör arasındaki madde yük değerleri 0.1’den büyük olması nedeniyle ölçekten hiçbir madde çıkarılmamıştır. Örneklem alınan üç üniversiteden Dicle Üniversitesinden 500, Adıyaman Üniversitesinden 250, Harran Üniversitesinden ise 138 ölçek geri dönmüş ve toplam 804 ölçek değerlendirilmeye alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmadaki verilerin istatistiksel çözümleri için SPSS 16,0 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik paket programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın alt amaçları doğrultusunda, üniversite öğrencilerinin yükseköğretimde kalite konusundaki görüşlerini belirlemek için aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapmalardan (ss) yararlanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin yükseköğretimde kalite konusundaki görüşlerinin öğrencilerin kişisel özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemede; aritmetik ortalama, standart sapma, t- testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tukey testlerinden yararlanılmıştır. Verilerin çözümlemesinde üniversite öğrencilerinin verdikleri yanıtların puanlarını hesaplamak amacıyla ölçekte yer alan maddeler beşli likert tipi ölçek olarak derecelendirilmiştir. Ölçekteki her bir seçeneğe olumludan olumsuzu doğru 5-1 arası puanlama yapılmıştır. Verilerin çözümlemesinde öğrencilerin işaretledikleri seçeneklerin puanlarını hesaplamak amacıyla ölçekte yer alan maddelere “tamamen katılıyorum” için 5, “oldukça katılıyorum” için 4, “biraz katılıyorum” için 3, “çok az katılıyorum” için 2 ve “hiç katılmıyorum” için 1 puan verilmiştir. Ölçme aracında yer alan aralıkların eşit olduğu (4/5) varsayımından hareketle seçeneklere ilişkin alt ve üst sınırlar belirlenmiştir. Bu düzeyler ölçme aracındaki her bir madde dikkate alınarak tamamen katılıyor ve oldukça katılıyor “yeterli düzey” (3.40- 5.00), biraz katılıyor “orta düzey” (2.60-3.39) ve çok az katılıyor ve hiç katılmıyor “yetersiz düzey”(1.00-2.59) olarak belirlenmiştir.

Bulgular ve Yorumları

Eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak yükseköğretim kurumlarında kalite göstergelerinin belirlenmesinin amaçlandığı araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına dönük soruların yanıtlanması için toplanan verilerin istatistiksel tekniklerle çözümlemesiyle elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir.

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Görüşleri

Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşleri, yükseköğretimde kalite göstergelerinin çeşitli boyutlarına göre incelenmeye çalışılmıştır. Bu boyutlar sırası ile ‘öğrenciler’, ‘öğretim elemanları’, ‘öğrenme-öğretme süreci’, ‘tesisler, kütüphane ve teknoloji merkezleri’, ‘yönetim’ ve ‘bilimsel ve sosyal etkinlikler’ dir.

Yükseköğretimde kalite göstergelerinin ilki olan ‘öğrenciler’ boyutuna ilişkin eğitim fakültesi öğrenci görüşlerinin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen veriler Tablo 2 ‘de gösterilmiştir.

Tablo 2: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yükseköğretimde Kalitenin ‘Öğrenciler’ Boyutuna İlişkin Görüşleri

	$\bar{X}$	ss	Sıra
1. Üniversitenin öğrenci sayısının fazla olması kaliteyi gösterir.	2.47	1.43	9
2. Üniversiteye kayıt yaptıran öğrencilerin ÖSS puanlarının yüksek olması kaliteyi gösterir.	3.57	1.42	5
3. Üniversiteye kayıt yaptıran öğrencilerin mezun oldukları lise türü kalite için önemlidir.	3.28	1.42	7
4. Üniversitenin mezun ettiği öğrenci sayısının fazla olması kalite göstergesidir.	2.51	1.42	6
5. Üniversiteden mezun olan öğrencilerin (herhangi bir üniversitede) lisansüstü eğitime kabul edilme oranları önemli bir kalite göstergesidir	3.72	1.18	3
6. Öğrencilerin mezuniyet notunun yüksek olması kalite göstergesidir.	3.07	1.37	8
7. Mezun olan öğrencilerin iş bulma olanağının yüksek olması kalite göstergesidir.	3.58	1.39	4
8. Öğrencilerin üniversiteden memnuniyeti kaliteyi gösterir.	3.75	1.23	2
9. Engelli öğrencilere sunulan eğitim hizmetlerinin yeterliliği kalite göstergesidir.	3.96	1.17	1
Toplam	3.32	.76	

Tablo 2 genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kalitenin “öğrenci” boyutuna ilişkin belirtilen ifadelerin kalite göstergesi olduğuna “biraz katılıyorum” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Ayrıca eğitim fakültesi öğrencileri, üniversitelerde engelli öğrencilerin yaşamlarını ve çalışmalarını kolaylaştıran çalışmaların yapılmasını kalite için önemli bir gösterge olduğunu belirtmekle birlikte, öğrenci memnuniyetinin de kalitenin vazgeçilmez bir kanıtı olduğunu göstermişlerdir. Öte yandan öğrencilerin, yükseköğretimde öğrenci sayıları gibi nicel verileri kalite göstergesi olarak kabul etmedikleri görülmektedir. Sonuç olarak yükseköğretimde kalitenin öğrenci boyutuna ilişkin göstergelerin sayısal verilerin çokluğu değil, öğrencilerin nitelikleri olduğu söylenebilir.

Tablo 3’de yükseköğretimde kalite göstergelerinin ikincisi olan ‘öğretim elemanı’ boyutuna ilişkin eğitim fakültesi öğrenci görüşlerinin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen veriler gösterilmiştir.

Tablo 3: Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin ‘Öğretim Elemanı’ Boyutuna İlişkin Görüşleri

	$\bar{X}$	ss	Sıra
10. Öğretim elemanlarının sayısal yeterliliği kalite göstergesidir.	3.40	1.32	7
11. Öğretim elemanlarının yurt dışında eğitim almış olmaları kalite göstergesidir.	3.66	1.24	5
12. Üniversitede görev yapan yabancı uyruklu öğretim elemanlarının sayısı kalite göstergesidir.	3.25	1.32	8
13. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı kalite göstergesidir.	3.53	1.30	6
14. Öğretim elemanlarının öğrenci başarılarını desteklemesi kalite göstergesidir.	3.98	1.09	2
15. Öğretim elemanlarının öğrenciler tarafından yeterli görülmesi kaliteyi gösterir.	3.77	1.20	4
16. Öğretim elemanlarının öğrencileri önemsemesi kalite göstergesidir.	4.00	1.14	1
17. Öğretim elemanlarının ulusal ve uluslararası yayın sayısının fazla olması kalite göstergesidir.	3.94	1.10	3
Toplam	3.69	.73	

Tablo 3 genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kalitenin ‘öğretim elemanı’ boyutuna ilişkin belirtilen ifadelerin kalite göstergesi olduğuna ‘oldukça katılıyorum’ şeklinde görüş

belirttikleri görülmüştür. Eğitim fakültesi öğrencileri, öğretim elemanlarının öğrencileri önemsemesini ve başarılarını desteklemesini yükseköğretimde kalitenin önemli bir göstergesi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler, yurtdışında eğitim gören, kendileri tarafından yeterli görülen ve ulusal ve uluslararası yayınları olan öğretim elemanlarını kaliteli öğretmen olarak nitelendirmiş; üniversitede bulunan öğretim elemanlarının sayısal yeterliliğinin ise kalite için önemli bir unsur olduğunu belirtmişlerdir. Bunun dışında üniversitede görev yapan yabancı uyruklu öğretim elemanlarını yükseköğretimde kalite açısından çok önemli bulmamışlardır. Sonuç olarak yükseköğretimde kalitenin öğretim elemanı boyutuna ilişkin göstergelerin öğretim elemanlarının uyruklarından çok, iyi iletişim kurmaları ve akademik yeterliliklerinin olduğu söylenebilir.

Tablo 4’de yükseköğretimde kalite göstergelerinin üçüncüsü olan ‘öğretme- öğrenme süreci’ boyutuna ilişkin eğitim fakültesi öğrenci görüşlerinin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen veriler gösterilmiştir.

Tablo 4: Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin ‘Öğretme- Öğrenme Süreci’ Boyutuna İlişkin Görüşleri

	$\bar{X}$	ss	Sıra
18. Öğretim elemanları ile öğrenciler arasında etkili bir iletişimin olması kaliteyi gösterir.	4.04	1.07	6
19. Güncel gelişmelerin ders içeriklerine yansıtılması kaliteyi gösterir.	3.99	1.05	7
20. Öğretme-öğrenme süreçlerinde yeni öğretim teknolojilerinin kullanılması kalite göstergesidir.	4.33	.90	1
21. Bireysel öğrenme olanaklarının sağlanması kalite göstergesidir.	4.27	.98	3
22. Öğrenci başarısının değerlendirilmesi ve ölçme-değerlendirme yaklaşımlarının (sınav, ödev, proje vb.) çağdaş eğitim anlayışına uygun olması kalite göstergesidir.	4.15	1.09	5
23. Öğrencilere sunulan eğitimin niteliğini arttıracak eğitsel destek hizmetlerinin yeterliliği kaliteyi gösterir.	4.30	.90	2
24. Öğretme-öğrenme süreçlerinde çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması kalite belirtisidir.	4.26	.93	4
Toplam	4.19	.69	

Tablo 4 genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kalitenin ‘öğretme- öğrenme süreci’ boyutuna ilişkin belirtilen ifadelerin kalite göstergesi olduğuna ‘oldukça katılıyorum’ şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Tablo 4’e bakıldığında eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme sürecinde bireysel öğrenmeyi, eğitimin niteliğini artıracak eğitsel destek hizmetlerini, çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerini ve yeni öğretim teknolojilerinin kullanılmasını kalitenin vazgeçilmez unsuru olarak gördükleri görülmüştür. Öğrenciler başarılarının değerlendirilmesinde çağdaş yöntemlerin kullanılmasını ve güncel gelişmelerin derslere yansıtılmasını önemserken; öğretim elemanlarının kendileriyle iletişim kurmasının, öğrenmeyi önemli derecede etkilediğini ve öğretme- öğrenme sürecinde yükseköğretimde kaliteyi yansıtan önemli bir faktör olduğunu düşündüklerini söyleyebiliriz. Sonuç olarak öğrencilerin dünyada yaşanan değişim ve gelişime ayak uyduran çağdaş bir öğretim sürecini ve iletişime açık öğretim elemanlarını öğrenme sürecinde kalite olarak değerlendirdikleri şeklinde değerlendirebiliriz.

Yükseköğretimde kalite göstergelerinin dördüncüsü olan ‘tesisler, kütüphane ve teknoloji merkezleri’ boyutuna ilişkin eğitim fakültesi öğrenci görüşlerinin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen veriler Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5: Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin ‘Tesisler, Kütüphane ve Teknoloji Merkezleri’ Boyutuna İlişkin Görüşleri

	$\bar{X}$	ss	Sıra
25.Üniversitedeki akademik birim ve programların sayısal yeterliliği kaliteyi gösterir.	3.98	1.03	6
26.Üniversitenin fiziksel olanaklarının yeterli olması kalite göstergesidir.	3.96	1.04	7
27.Üniversitenin güçlü bir bilişim teknolojisine ve bilgisayar ağı alt yapısına sahip olması kalite belirtisidir.	4.23	1.00	3
28.Derslik, atölye ve laboratuvar vb. öğretim ortamlarının yeterli ve bakımlı olması kaliteyi gösterir.	4.30	.93	3
29.Üniversitenin sosyal, kültürel ve sportif amaçlı tesis ve alt yapı zenginliği kaliteyi gösterir.	4.22	1.00	4
30.Üniversite kütüphanesinde zengin basılı ve elektronik kaynakların olması kaliteyi gösterir.	4.34	.93	1
Toplam	4.17	.74	

Tablo 5 genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kalitenin ‘tesisler, kütüphane ve teknoloji merkezleri’ boyutuna ilişkin belirtilen ifadelerin kalite göstergesi olduğuna ‘oldukça katılıyorum’ şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Öğrenciler okullarının yüksek bilişim teknolojisi ve bilgisayar ağı alt yapısına sahip olmasını ve öğrenim gördükleri ortamların nitel ve nicel yönden yeterli ve bakımlı olmalarını kaliteyi yansıttığını düşündüklerini göstermektedir. Sonuç olarak öğrencilerin üniversitedeki akademik birim ve programların sayısal yeterliliğine önem vermekle birlikte, üniversite kütüphanesinde zengin basılı ve elektronik kaynakların bulunmasını yükseköğretimde kalite açısından daha önemli bulmaktadır diyebiliriz.

Yükseköğretimde kalite göstergelerinin beşincisi olan ‘yönetim’ boyutuna ilişkin eğitim fakültesi öğrenci görüşlerinin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen veriler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin ‘Yönetim’ Boyutuna İlişkin Görüşleri

	$\bar{X}$	ss	sıra
31. Üniversite yönetiminin öğrencilerin sorunlarını ciddiye alması kalite olarak değerlendirilir.	4.32	.97	2
32. Üniversite yönetiminin tüm personeliyle olumlu ilişkiler içinde olması kalite göstergesidir.	4.06	1.03	4
33. Üniversitenin karar verme sürecinde öğrencilerin görüşlerini dikkate alması kaliteyi gösterir.	4.29	.97	3
34. Üniversitede demokratik bir ortamın olması kalite göstergesidir.	4.37	.94	1
35. Üniversite çalışanlarının yönetimden memnun olmaları kalite olarak değerlendirilir.	3.86	1.17	5
Toplam	4.18	.75	

Tablo 6 genel olarak değerlendirildiğinde, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kalitenin ‘yönetim’ boyutuna ilişkin belirtilen ifadelerin kalite göstergesi olduğuna ‘oldukça katılıyorum’ şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Bu değerlerden yola çıkarak diyebiliriz ki öğrenciler öğrenim gördükleri üniversitede demokratik bir ortamın olmasını yükseköğretimde kaliteyle bağdaştırmaktadır. Sorunlarının yönetim tarafından önemsenmesi ve üniversiteyle ilgili alınan kararlarda onların görüşlerinin de alınmasının önemi yükseköğretimde kalite adına yadsınamaz bir gerçektir diyebiliriz. Sonuç olarak, öğrenciler yönetim–personel ilişkisini önemli olarak görse de kendileri ile yönetim arasındaki ilişkiyi daha fazla önemsedikleri söylenebilir.

Tablo 7’de yükseköğretimde kalite göstergelerinin altıncısı olan ‘bilimsel ve sosyal etkinlikler’ boyutuna ilişkin eğitim fakültesi öğrenci görüşlerinin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen veriler gösterilmiştir.

Tablo 7: Yükseköğretimde Kaliteye İlişkin Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin ‘Bilimsel ve Sosyal Etkinlikler’ Boyutuna İlişkin Görüşleri

	$\bar{X}$	ss	Sıra
36.Üniversite tarafından yürütülen uluslararası araştırmaların ve projelerin fazla olması kalite göstergesidir.	4.18	1.01	3
37.Üniversitede düzenlenen bilimsel toplantıların sayısı ve niteliği kaliteyi gösterir.	4.10	.99	7
38. Üniversitenin sahip olduğu patent sayısı kalite göstergesidir.	4.02	1.06	8
39 Üniversitenin çeşitli alanlarda sahip olduğu ödül sayısı kalite göstergesidir.	4.13	1.02	5
40.Üniversitenin dünyanın iyi üniversiteleri sıralamasında yer alması kalite göstergesidir.	4.42	.94	1
41.Üniversitenin uluslararası öğrenci değişim programlarına katılımının yüksek olması kaliteyi gösterir.	4.14	1.05	4
42.Üniversitenin bilimsel araştırmalarla topluma katkı sağlaması kalite göstergesidir.	4.21	1.05	2
43.Üniversitenin kuruluş tarihinin eski olması kalite göstergesidir.	2.88	1.43	15
44.Üniversitenin büyük şehirde olması kalite belirtisidir.	2.85	1.40	16
45.Üniversitenin öğrencilere sunduğu sosyal ve kültürel olanakların yeterli düzeyde olması kaliteyi gösterir.	3.93	1.14	10
46.Üniversitenin topluma yönelik kültür ve sanat alanındaki etkinlikleri kalite göstergesidir.	3.97	1.05	9
47. Öğrenci kulüplerinin topluma açık olması kaliteyi gösterir.	3.63	1.20	14
48.Üniversitenin öğrencilerine yarı zamanlı iş olanağı sağlaması kalite göstergesidir.	3.67	1.19	13
49.Üniversitenin öğrencilerine burs verme oranı kalite göstergesidir.	3.80	1.18	12
50. Öğrenci danışmanlık hizmetlerinin yeterli düzeyde olması kaliteyi gösterir.	4.12	1.03	6
51.Üniversitelerde düzenlenen tören ve sosyal etkinliklerin başarılı ve etkili bir şekilde organize edilmesi kalitenin bir göstergesidir	3.83	1.22	11
Toplam	3.87	.62	

Genel olarak değerlendirildiğinde, Tablo 7’de eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kalitenin ‘sosyal ve bilimsel etkinlikler’ boyutuna ilişkin belirtilen ifadelerin kalite göstergesi olduğuna ‘oldukça katılıyorum’ şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Eğitim fakültesi öğrencileri öğrenim gördükleri üniversitenin dünyanın en iyi üniversiteleri arasına girmesini, kalitenin toplum üniversite arasında iletişim kurmasını önemli bulmaktadır. Öğrenciler, kendilerine iş olanağı sunan, maddi ihtiyaçlarını karşılayan ve sosyal yönlerini geliştiren üniversiteyi kaliteli olarak değerlendirirken üniversitenin bulunduğu şehrin nicel özelliğini ve kuruluş tarihini çok fazla önemsemedikleri söylenebilir.

Yükseköğretimde Kalite Göstergelerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi
Araştırmancın bu bölümünde eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin kişisel özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘cinsiyet’ değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucu elde edilen veriler Tablo 8 ‘de verilmiştir.

Tablo 8: Cinsiyete Göre t- Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Kadın	404	3.98	.53	802	.561	0.00
Erkek	400	3.83	.52			

p<.05

Tablo 8’ de görüldüğü gibi, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘cinsiyet’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda elde edilen t (.561) değeri t tablo değerinden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur [t(802)=.561, p<.05]. Buna göre eğitim fakültesi öğrencilerinin cinsiyetleri, onların yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerini etkileyen önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Elde edilen aritmetik ortalamaların kadınlarda ($\bar{X}$ =3.98), erkeklerde ise ($\bar{X}$ =3.83) olması, araştırmada veri toplamak üzere kullanılan anketteki maddelerin yükseköğretimde kalite göstergeleri olduğuna kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla katılım gösterdiklerini ifade etmektedir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘mezun olunan lise’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğiyle ilgili sayısal veriler Tablo 9 ‘da verilmiştir.

Tablo 9: Mezun Olunan Liseye Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Lise	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
1. Genel Lise	497	3.85	.55	Gruplar arası Grup içi Toplam	4.706 223.879 228.585	8 795 803	.588 .28 .2	2.0 89	0.35	1-9
2.Anadolu Lisesi	121	3.99	.51							
3.Anadolu Öğretmen Lisesi	41	3.91	.46							
4.Fen Lisesi	5	3.89	.41							
5.Güzel Sanatlar Lisesi	15	3.89	.48							
6.Sosyal Bilimler Lisesi	5	3.85	.65							
7.İmam Hatip Lisesi	43	4.03	.43							
8.Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulayan Lise	8	3.85	.86							
9.Diğer	69	4.05	.41							
Toplam	804	3.90	.53							

p<.05

Tablo 9’ da eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘mezun olunan lise’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [f(795)=0.35, p<.05]. Eğitim fakültesi öğrencilerinin mezun oldukları lise değişkenine göre görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}$ =4.05) ile ($\bar{X}$ =3.85) arasında değiştiği görülmektedir. Bu sonuca göre ölçekte belirtilen maddelerin yükseköğretimde kalite göstergesi olduğuna en yüksek oranda ($\bar{X}$ =4.05) aritmetik ortalama ile Diğer (Açık Öğretim Lisesi, Süper Lise, Özel Lise ve Çok Programlı Lise) liselerden mezun olan öğrenciler katılım gösterirken, bunu, ($\bar{X}$ =4.03) aritmetik ortalama ile

İmam Hatip Lisesi mezunları, ($\bar{X}=3.99$) aritmetik ortalama ile Anadolu Lisesi mezunları, ($\bar{X}=3.91$) ile Anadolu Öğretmen Lisesi mezunları, ($\bar{X}=3.89$) aritmetik ortalama ile Fen Lisesi ve Güzel Sanatlar Lisesi mezunları, ($\bar{X}=3.85$) aritmetik ortalama ile Genel Lise, Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulayan Lise ve Sosyal Bilimler Lisesi mezunları takip etmektedir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin mezun oldukları lise türüne göre göstermiş olduğu anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Tukey testine göre farkın Genel Liselerden mezun olan öğrenciler ile, Diğer (Açık Öğretim Lisesi, Süper Lise, Özel Lise ve Çok Programlı Lise) liselerden mezun olan liseler arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 9 genel olarak incelendiğinde, araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan ölçekte belirtilen maddelerin yükseköğretimde kalite göstergesi olduğuna Diğer Liseler adı altında belirtilen Açık Öğretim Lisesi, Süper Lise ve Çok Programlı Lise ile İmam Hatip Lisesi mezunlarının daha fazla katılım gösterdiği söylenebilir. Bu durum bu liselerden mezun olan eğitim fakültesi öğrencilerinin beklentilerinin daha yüksek olmamasına bağlanabilir.

Tablo 10'da, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin 'lisedeki alan' değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğiyle ilgili sayısal veriler verilmiştir.

Tablo 10: Lisedeki Alana Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Lise Alan	N	$\bar{X}$	Ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
1. Fen Bilimleri	147	3.80	.49	Gruplar arası Grup içi Toplam	4.343 224.241 228.585	4 799 803	1.086 .281	3.869	.004	1-2 1-4
2. Türkçe- Matematik	383	3.89	.53							
3. Sosyal Bilimler	174	3.93	.57							
4. Yabancı Dil	80	4.07	.48							
5. Diğer	20	4.01	.52							
Toplam	804	3.90	.53							

p<.05

Tablo 10'da eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin 'lisedeki alan' değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$f(799)= 799$, $p<.05$]. Bu sonuçtan yola çıkarak, eğitim fakültesi öğrencilerinin lisedeki alan değişkenine göre yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin mezun oldukları lise değişkenine göre görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=4.07$) ile ($\bar{X}=3.80$) arasında değiştiği görülmektedir. Bu sonuca göre ölçekte belirtilen maddelerin yükseköğretimde kalite göstergesi olduğuna en yüksek oranda Yabancı Dil alanından mezun olan öğrenciler ($\bar{X}=4.07$) ve Diğer (Müzik, Resim, Hazır Giyim, Genel Kültür) alanlardan mezun olan öğrenciler ($\bar{X}=4.01$) aritmetik ortalama ile katılım gösterirken; Sosyal Bilimler alanından mezun olan öğrenciler ($\bar{X}=3.93$), Türkçe- Matematik alanından mezun olan öğrenciler ($\bar{X}=3.89$), Fen Bilimleri alanından mezun olan öğrenciler ise ($\bar{X}=3.80$) aritmetik ortalama ile katılım göstermiştir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin mezun oldukları lise alanına göre göstermiş olduğu anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Tukey testine göre farkın Fen Bilimleri alanından mezun olan öğrenciler ile Yabancı Dil alanından mezun olan öğrenciler ile yine Fen Bilimleri alanından mezun olan

öğrenciler ile Türkçe–Matematik alanından mezun olan öğrenciler arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 10 genel olarak incelendiğinde, araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan ölçekte belirtilen maddelerin yükseköğretimde kalite göstergesi olduğuna Yabancı Dil ve Diğer (Müzik, Resim, Hazır Giyim, Genel Kültür) alanlarından mezun olanlarının daha fazla katılım gösterdiği söylenebilir. Bu durum bu alanlardan mezun olan eğitim fakültesi öğrencilerinin görüş farklılıklarının yüksek olmasına bağlanabilir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘üniversite’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğiyle ilgili sayısal veriler Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Üniversiteye Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Üniversite	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
1. Harran	147	3.80	.49	Gruplar arası Grup içi Toplam	2.500 226.085 228.585	2 801 803	1.250 .282	4.428	.012	1–2
2. Dicle	383	3.89	.53							
3. Adıyaman	174	3.93	.57							
Toplam	804	3.90	.53							

p<.05

Tablo 11’de görüldüğü gibi, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘üniversite’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonucunda anlamlı bulunmuştur [t(801)=.012, p<.05]. Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}$ =3.93) ile ($\bar{X}$ =3.80) arasında değiştiği görülmektedir. Bu sonuca göre ölçekte belirtilen maddelerin yükseköğretimde kalite göstergesi olduğuna en yüksek oranda Adıyaman Üniversitesi öğrencileri ($\bar{X}$ =3.93), Dicle Üniversitesi öğrencileri ($\bar{X}$ =3.89) aritmetik ortalama ile katılım gösterirken; Harran Üniversitesi öğrencileri, ($\bar{X}$ =3.80) aritmetik ortalama ile katılım göstermişlerdir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre göstermiş olduğu anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Tukey testine göre farkın Harran Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler ile Dicle Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 12’de, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘üniversitedeki bölüm’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğiyle ilgili sayısal veriler verilmiştir.

Tablo 12: Üniversitedeki Bölüme Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Üniversite Bölüm	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
1. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	50	4.00	.44	Gruplar arası Grup içi Toplam	7.955 220.630 228.585	10 793 803	.796 .278	2.859	.002	4-8
2. Eğitim Bilimleri	46	3.92	.46							
3. Güzel Sanatlar	40	3.98	.43							
4. İlköğretim	390	3.86	.54							
5. Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi	43	3.86	.44							
6. Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi	74	3.86	.61							
7. Türkçe Eğitimi	46	3.74	.57							
8. Yabancı Diller Eğitimi	94	4.12	.45							
9. Beden Eğitimi ve Spor	17	3.84	.60							
Toplam	804	3.90	.53							

p<.05

Tablo 12’de eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘üniversitedeki bölüm’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$f(793)=.002$, $p<.05$]. Eğitim fakültesi öğrencilerinin üniversitedeki bölüm değişkenine göre görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=4.12$) ile ($\bar{X}=3.74$) arasında değiştiği görülmektedir. Bu verilere göre, ölçekte belirtilen maddelerin yükseköğretimde kalite göstergesi olduğuna en yüksek orandan en düşük orana göre sırasıyla Yabancı Diller ($\bar{X}=4.12$), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi ($\bar{X}=4.00$), Güzel Sanatlar ($\bar{X}=3.98$), Eğitim Bilimleri ($\bar{X}=3.92$) iken; İlköğretim, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi ($\bar{X}=3.86$); Beden Eğitimi ve Spor ($\bar{X}=3.84$) ve Türkçe Eğitimi ($\bar{X}=3.74$)’ dir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin öğrenim gördükleri bölüme göre göstermiş olduğu anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Tukey testine göre farkın, İlköğretim Bölümünde öğrenim gören öğrenciler ile Yabancı Diller bölümünde öğrenim gören öğrencilerin görüşleri arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 12’deki verilere göre, araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan ölçekte belirtilen maddelerin yükseköğretimde kalite göstergesi olduğuna İlköğretim ve Yabancı Diller bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin daha fazla katılım gösterdikleri söylenebilir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘öğretmenliği tercih nedeni’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğiyle ilgili sayısal veriler Tablo 13’ de verilmiştir.

Tablo 13: Öğretmenliği Tercih Nedenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Tercih Nedeni	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
1. Öğretmen olmak istediğim için	464	3.94	.51	Gruplar arası Grup içi Toplam	1.339 227.246 228.585	3 800 803	.446 .284	1.571	.195	
2. İş olanağı olduğu için	141	3.88	.52							
3. Ailem istediği için	83	3.82	.60							
4. Diğer	116	3.87	.56							
Toplam	804	3.90	.53							

p>.05

Tablo 13’de eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘öğretmenliği tercih nedeni’ değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir [$f(800) = .195$, $p>.05$]. Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenliği tercih nedeni değişkenine göre görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=3.94$) ile ($\bar{X}=3.82$) arasında değiştiği görülmektedir. Bu verilere göre ölçekte belirtilen maddelerin yükseköğretimde kalite göstergesi olduğuna, öğretmen olmak istediğim için tercihini yanıtlayan öğrenciler ($\bar{X}=3.94$), iş olanağı olduğu için tercihini yanıtlayan öğrenciler ($\bar{X}=3.88$), diğer (puanım yetmediği için, mecburiyet, sırf üniversite okumak için, nasip, sevdiğim için, tercih hatası, sistemin dayatması, kısmet, memlekete yakınlık, öğretmen lisesi mezunu olmak, ideal bölüm olması, bilim adamı olmak, şanssızlık, boşta kalmamak için) tercihini yanıtlayan öğrenciler ($\bar{X}=3.87$), ailem istediği için tercihini yanıtlayan öğrenciler ise ($\bar{X}=3.82$) aritmetik ortalama ile katılmışlardır.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘bulunduğu sınıf’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğiyle ilgili sayısal veriler Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14: Bulunduğu Sınıfa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Sınıf	N	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark
1. 1. sınıf	368	3.90	.53	Gruplar arası Grup içi Toplam	2.347 226.238 228.585	3 800 803	.782 .283	2.7 67	.041	3-4
2. 2. sınıf	187	3.94	.48							
3. 3. sınıf	96	4.00	.54							
4. 4. sınıf	96	3.82	.56							
Toplam	804	3.90	.53							

p<.05

Tablo 14’de görüldüğü gibi, eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin ‘bulunduğu sınıf’ değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonucunda anlamlı bulunmuştur [$t(800) = .041$, $p<.05$]. Eğitim fakültesi öğrencilerinin bulundukları sınıf değişkenine göre görüşlerinin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X}=4.00$) ile ($\bar{X}=3.82$) arasında değiştiği görülmektedir. 3. sınıfta okuyan öğrenciler ($\bar{X}=4.00$), 2. sınıfta okuyan öğrenciler ($\bar{X}=3.94$), 1. sınıfta okuyan öğrenciler ($\bar{X}=3.90$), 4. sınıfta okuyan öğrenciler ($\bar{X}=3.82$) aritmetik ortalama ile katılmışlardır. Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinin bulundukları sınıfa göre göstermiş olduğu anlamlı farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Tukey testine göre farkın 3. sınıfta bulunan öğrenciler ile 4. sınıfta bulunan öğrenci görüşleri arasındaki farktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde kaliteye ilişkin görüşlerinden ulaşılan bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlar sıralanmaktadır.

- Eğitim fakültesi öğrencileri; engelli öğrencilere sunulan eğitim hizmetlerinin yeterli olmasını, öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteden memnun olmalarını, üniversiteden mezun olan öğrencilerin (herhangi bir üniversitede) lisansüstü eğitime kabul edilme oranlarını ve mezun olan öğrencilerin iş bulma olanaklarının yüksek olmasını kalite göstergesi olması açısından önemli bulmuşlardır.
- Eğitim Fakültesi öğrencileri; öğretim elemanlarının ulusal ve uluslararası yayın sayısının fazla olmasını, nitel ve nicel olarak yeterli olmalarını ve yurt dışında eğitim almış olmalarını yükseköğretimde kalitenin önemli göstergeleri olarak görmüşlerdir.
- Eğitim Fakültesi öğrencileri; yeni öğretim teknolojilerinin kullanılmasını, öğrencilere sunulan eğitimin niteliğini arttıracak eğitsel destek hizmetlerinin yeterliliğini, bireysel öğrenme olanaklarının sağlanmasını ve öğretme-öğrenme süreçlerinde çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını yükseköğretimde kalite ile özdeşleştirmişlerdir.
- Eğitim Fakültesi öğrencileri; üniversite kütüphanesinde zengin basılı ve elektronik kaynakların olmasını, derslik, atölye ve laboratuvar vb. öğretim ortamlarının yeterli ve bakımlı olmasını, üniversitenin güçlü bir bilişim teknolojisine ve bilgisayar ağı alt yapısına sahip olmasını ve üniversitenin sosyal, kültürel ve sportif amaçlı tesis ve alt yapı zenginliğini yükseköğretimde kalite göstergesi yönünden önemli bulmuşlardır.
- Eğitim Fakültesi öğrencileri; üniversitede demokratik bir ortamın olmasını ve üniversite yönetiminin öğrencilerin sorunlarına ciddiyetle yaklaşılmasını ve üniversite yönetiminin karar verme sürecinde öğrenci görüşlerini dikkate almasını yükseköğretimde kalitenin vazgeçilmez bir unsur olarak görmüşlerdir.
- Eğitim fakültesi öğrencileri; üniversitenin dünyanın iyi üniversiteleri sıralamasında yer almasını ve üniversitenin bilimsel araştırmalarla topluma katkı sağlamasını yükseköğretimde kalite göstergesinin çok önemli bir göstergesi olduğu görüşüne yüksek derecede katılım sağlamışlardır.
- Uluslararası öğrenci değişim programlarına katılımının yüksek olması üniversitede kalitenin önemli bir unsuru olarak görülmüştür.

Araştırmada elde edilen bulgular, benzer özellikteki araştırma bulgularıyla karşılaştırıldığında sonuçların benzer ya da paralel olduğunu söylemek olanaklıdır. Eğitim fakültesi öğrencileri üniversitede öğrenim gören engelli öğrencilere sunulan eğitim hizmetlerinin yeterliliğini kalitenin başat unsuru olarak görmüştür. Burcu (2002) de geleceğin sorumluluğunu omuzlarına yüklenen gençlerin engellilik gibi özel durumları göz önünde tutularak desteklenmesini ve yaşamlarına ve geleceklerine yönelik teşviklerin tüm yetişkinlerce verilmesi gerektiğini söylemektedir. Dikkat çeken diğer bir nokta ise, üniversiteden mezun olan öğrencilerin iş bulma olanağının yüksek olmasını ve yüksek lisansa kabul edilme oranının yüksek olmasını da kalitenin vazgeçilmez bir unsuru

olarak görülmüş olmasıdır. Koçancı (2002), ülkemizde yaşanan işsizlik boyutları özellikle üniversite mezunu kişilerin bu oranda hiç de azımsanmayacak derecede önemli bir yere sahip olması nedeniyle (işsizliğin eğitim ya da başka bir sınırlamaya gidilerek incelenmesi soruna çözüm bulamayacaktır, ama en azından üniversitelerin amacı ve sorumluluğu konusunda fikir verecektir) önemli bir konu olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencileri üniversite kütüphanesinde zengin basılı ve elektronik kaynakların olmasını kalitenin vazgeçilmez bir unsuru olarak görmüşlerdir. Tamdoğan (2009)' da kütüphanelerin varoluş nedeninin, hizmet verdikleri kesimin/kitlenin bilgi gereksinimini en üst düzeyde karşılamak olduğunu söylemiş ve bu misyon doğrultusunda bir üniversite kütüphanesinin hedefinin de en üst düzeyde hizmet kalitesi ve verimliliği sağlayarak, tüm kullanıcı kitlesine ulaşmak ve dolayısıyla bağlı bulunduğu kurumun araştırma ve eğitim faaliyetlerine değer katmakta olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte kaliteli ve verimli hizmet sunmanın ön koşullarından birinin, kütüphanenin nicelik, nitelik ve etkinliğinin sağlanması olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler, üniversitede yönetimin demokratik bir ortam oluşturmalarını kalite ile özdeşleştirmeleri dikkat çeken diğer bir unsurdur. Doğanay ve Sarı (2006) da çalışmalarında, üniversitelerin, farklılıkların birbirlerini anlayarak uyumlu bir şekilde birlikte yaşadıkları, tüm çalışanlarının kendileri hakkındaki karar sürecine daha aktif katılma fırsatlarının yaratıldığı bireylerin bağımsızlığının ve özerkliğinin geliştirilmeye çalışıldığı, düşünen, sorgulayan, hak ve sorumluluklarının bilincinde bireylerin yetişmesi ve gelişmesi için ortamların yaratıldığı yerler olması gerektiğini belirtmişlerdir. Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrenciler, üniversitenin dünyanın iyi üniversiteleri sıralamasında yer almasını son derece önemsemekte yükseköğretimde kaliteyi yansıtan temel unsurlardan biri olarak görmüşlerdir. Ortaş (2009) da yükseköğretim alanında başta ABD ve İngiltere'deki üniversiteler olmak üzere gerek iyi öğrenciyi bünyesine alabilmek ve de gerekse devlet ve endüstride mali destek almak için farklılıklarının öne çıkmasını özellikle istediklerini belirtmektedir. Çünkü en iyi veya nitelikli üniversitelerin varlığı o üniversitenin yöneticileri ve diğer paydaşları tarafından bir gurur kaynağı olmaktadır.

Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

- Üniversitelerde öğrenim gören engelli öğrencilerin maddi ve manevi ihtiyaçlarının üst düzeyde giderilmesini sağlayan çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bununla birlikte üniversitede öğrenim gören öğrencilerin mezun olduktan sonra yüksek lisans eğitime kabul edilebilecek yeterliliğe sahip olacak ve mezun oldukları alanda işe kabul edilebilecek derecede donanımlı olmaları yönünde gereken eğitimin sağlanması gerekmektedir.
- Öğretim elemanların nitelikli olarak yetiştirilmesi ve deneyim amaç periyodik olarak yurt dışına gönderilmeleri üniversitelerin daha nitelikli öğretim elemanlarına sahip olmalarını sağlayacaktır. Öte yandan öğretim elemanlarının sayısal yeterliliğinin önemi dikkate alınmalı ve yeterli sayıda öğretim elemanı olmadan bölüm veya anabilim dalı açılmamalıdır.
- Üniversitelerdeki öğrenme ortamlarında çağdaş öğretim teknolojilerinin yeterli sayıda ve nitelikte olması, öğrenme- öğretme sürecinde kalitenin yakalanması açısından önemlidir. Bununla birlikte öğretim elemanlarının çağdaş öğretim teknolojilerini kullanma becerisine sahip olmaları ve öğrencileri değerlendirirken yine çağdaş yöntemlerden faydalanmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra öğretim

elemanlarının bilgi aktarmada öğrencilerle etkili bir iletişim kurmaları yönünde eğitilmeleri gerekmektedir.

- Üniversitede kalitenin sağlanabilmesi için, kütüphanelerin, öğrencilerin rahat bir şekilde bilgiye ulaşmalarını sağlayacak donanıma sahip olması gerekmektedir. Derslik, atölye ve laboratuvar vb. öğretim ortamlarının yeterli ve bakımlı olması ve üniversitenin güçlü bir bilişim teknolojisine ve bilgisayar ağı alt yapısına sahip olması üniversitede bilgiye ulaşmayı kolaylaştıracağından başarıyı artıracığı düşünülebilir. Bunun dışında üniversitenin sosyal, kültürel ve sportif amaçlı tesislerin yapılması ve öğrenci hizmetine en iyi şekilde sunulması gerekmektedir.
- Üniversite yönetimi tarafından demokratik bir ortamın oluşturulması kaliteli bir üniversite ortamı sağlayacağı kuşku götürmez bir gerçektir. Bunun için üniversite yönetiminin karar verme aşamasında öğrenci görüşlerini dikkate alması ve öğrencilerin sorunlarını çözmek için yönetim ve öğrenciler arasında iletişim kurabilecek birimlerin oluşturulması gerekmektedir. Yönetimin üniversitenin öğrencilerle ve üniversitede çalışan bütün personelle olumlu ilişkiler içinde olması da kaliteyi yakalamak için önemlidir.
- Bir üniversitenin dünyanın en iyi üniversiteleri arasında yer alması, üniversitenin saygınlığını artırdığından, kalite adına başat unsur olarak görülmektedir. Dünyanın en iyi üniversiteleri arasında yer almak için bu sıralamada dikkat edilen ölçütler araştırılmalı ve üniversite şartları bu ölçütlere uyacak seviyeye getirilmelidir. Ayrıca üniversitede düzenlenen bilimsel toplantıların nitelikli olması ve üniversitelerde yapılan bilimsel çalışmaların toplumsal yarar sağlaması için toplum-üniversite ilişkisini geliştirecek düzenlemeler yapılmalıdır.
- Üniversitedeki öğrencilerin uluslararası değişim programlarına katılımlarının üst düzeyde sağlanması ve öğrencilerin yurt dışında eğitimlerini başarılı bir şekilde yürütebilmeleri için gereken eğitimin verilmesi ve maddi imkânların sunulması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Adigüzel, A. (2008). *Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir. 15 01 2010 tarihinde <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Aktan C. (2008). *Çağdaş Yönetim Anlayışı: Toplam Kalite* 26.02.2009 tarihinde http://www.canaktan.org/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/toplam-kalite/aktan-cagdas-yonetim-anlayisi.pdf adresinden erişildi.
- Aksoy, H. H. (2010). *Eğitimde Kalitenin Kalite Sistemleri, Eşitlik Ve Küreselleşmeye İlişkin Boyutları*. 22.11 2010 tarihinde http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/Egitimde_Kalite.htm adresinden erişildi.
- Aksu, M. (2002). *Eğitimde Stratejik Planlama Ve Toplam Kalite Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Bengisu, M. (2007). *Yüksek Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi*. Journal of Yasar University. 2, 739–749 09 08 2010 tarihinde http://joy.yasar.edu.tr/makale/no7_vol2/08_beginsu.pdf adresinden erişildi.
- Bower L.B. (2001). *Distance Education: Facing The Faculty Challenge*. 08.08.2009 tarihinde <http://www.westga.edu/~distance/ojdla/summer42/bower42.html> adresinden erişildi.

- Bökeoğlu, Ö. Ç., Yılmaz, K. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 179-204. 29 09 2010 tarihinde dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/153/1131.pdf adresinden erişildi.
- Bridge, B. (2003). *Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları*. İstanbul: Beyaz Yayınları
- Burcu, E. (2002). *Üniversitede Okuyan Özürlü Öğrencilerin Sorunları: Hacettepe Beytepe Kampüsü Öğrencileri Örneği*. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Haziran. S:1. C:19. ss: (85-103). Ankara, 19.09.2010 tarihinde www.edebiyatdergisi.hacettepe.edu.tr/2002191nberrinaksoy.pdf adresinden erişildi.
- Çakıl, R. Z. (2006). *Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi - İstanbul Milli Eğitim Yöneticilerinin Eğitimde Kaliteyi Algılayış Düzeyleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul. İstanbul. 11 08 2010 tarihinde <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Çağlayan, A. (2003). *Eğitimde Kalite Yolculuğu*. İstanbul: Gülhane Yayınları
- Doğan, E. (2002). *Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi*. Ankara: Academyplus Yayınevi.
- Doğan, E., Apaydın, Ç ve Önen, Ö. (2006). *Eğitim Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi Ve Kalite Politikası*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 11, 59–79. 23 12 2009 tarihinde efd.mehmetakif.edu.tr/arsiv/sayi11/59-79.pdf adresinden erişildi.
- Doğanay, A. Sarı, M. (2004). *Öğrencilerin Üniversitedeki Yaşam Kalitesine İlişkin Algılarının Demokratik Yaşam Kültürü Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Çukurova Üniversitesi Örneği)*. Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde yapılan Uluslar arası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu. 17.07.2010 tarihinde www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2006_cilt4/sayi_2/107-128.pdf adresinden erişildi.
- Eroğlu, E. (2004). *Yükseköğretimde Hizmet Kalitesi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Green, D. (1994). *What Is Quality In Higher Education?*. 03.08.2009 tarihinde <http://eric.ed.gov/PDFS/ED415723.pdf> adresinden erişildi.
- Hacıfazlıoğlu, Ö. (2006). *Avrupa Birliği Yükseköğretim Kalite Göstergeleri ve Türkiye Örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul. 24 09 2009 tarihinde <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Hunt, D. W. (1996). *Quality In America – How To Implement A Competitive Quality Program*. Irwin Professional Publishing: United States of America
- İmanova, S. (2008). *Eğitimde Yönetim Kalitesi*. Journal of Qafqaz University. 24, 180-189. 12 09 2010 tarihinde <http://www.qafqaz.edu.az/journal/20082415%20kalite.pdf> adresinden erişildi.
- Keskin. A. ve Keskin B. (2005). *Eğitimde Toplam Kalite- Okul Yönetimin Kalite Arayışı*. Samsun: Deniz Kültür Yayınları
- Koçancı, M. (2002). *Türkiye’de İşsizlik Ve Üniversite Sorunu*. Üniversite ve Toplum Dergisi. Cilt. 2 Sayı. 2 28.10.2010 tarihinde <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=63> adresinden erişildi.
- Kutlu, H. A. (2007). *Kaliteyi Algılamadaki Farklılıklar Üzerine Kafkas Üniversitesi Öğrencileri Arasında Bir Araştırma*. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 21, 1. 18 09 2009 tarihinde <http://194.27.49.253/iibf/M016.pdf> adresinden erişildi.
- Lee, H, Knight T. (1996). *Transforming Higher Education*. 21. 08. 2009 tarihinde <http://eric.ed.gov/PDFS/ED418640.pdf> adresinden erişildi.

- Numanoğlu, G. (2001). *Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 34, 113–123. 18 09 2009 tarihinde <http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/pdf/2001/113123.pdf> adresinden erişildi.
- Okçabol, R. (2007). *Yükseköğretim Sistemimiz*. Ankara. Ütopya Yayınevi.
- Ortaş, İ. (2009). *Türkiye'deki En İyi Üniversitelerin Bilinmesi Neden Önemlidir?* 27 10 2010 tarihinde <http://www.memurlar.net/haber/146687/> adresinden erişildi.
- Özdemir, S. M. (2007). *Öğretim Süreçlerinde Toplam Kalite İlkelerinin Uygulanmasının Öğrencilerin Tutumlarına ve Başarılarına Etkisi*. Kastamonu Eğitim Dergisi. 2, 521–536. 17.06.2010 tarihinde <http://www.kefdergi.com/pdf/Cilt-15-No2-2007Ekim/smehmet.pdf> adresinden erişildi.
- Ruben, B. (1995). *Quality İn Higher Education* New Brunswick, U.S.A. : Transaction Publishers. 17.09.2010 tarihinde <http://www.google.com/books> adresinden erişildi
- Sakarya, M. C. (2006). *Yükseköğretimde Öğrenciye Yönelik Hizmet Kalite Ölçülmesi: Akdeniz Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi, Antalya. 18.06.2010 tarihinde <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Serin, H., Aytekin, A. (2009). *Yükseköğretimde Toplam Kalite Yönetimi*. Bartın Orman Fakültesi Dergisi. 15, 83–93. 19.09.2010 tarihinde <http://iibf.bartın.edu.tr/ybs/eser/D14.pdf> adresinden erişildi.
- Tamdoğan, G, O. (2009). *Bilgi Üretiminde Yazın Ürünleri Ve Kütüphaneler: Atıfların Tespiti ve Analizi Yoluyla Araştırma*. Türk Kütüphaneciliği, C. 23. S. 2 07 11 2010 tarihinde <http://tk.kutuphaneci.org.tr/index.php/tk/article/viewArticle/2141> adresinden erişildi.
- Ürüt, Z. (2006). *Avrupa Kalite Ödülü Modelinin Eğitim Kurumlarında Uygulanması Ve Modelin Performansa Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa. 07.07.2010 tarihinde <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.